

Vlaams
Parlement

ingediend op **1418** (2017-2018) – Nr. 2
9 februari 2018 (2017-2018)

Verslag

namens de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken
uitgebracht door Paul Van Miert en Björn Rzoska

over het ontwerp van decreet

houdende het terugkommoment
in het kader van de rijopleiding categorie B

Samenstelling van de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken:

Voorzitter: Lies Jans.

Vaste leden:

Björn Anseeuw, Annick De Ridder, Lies Jans, Bert Maertens, Grete Remen, Paul Van Miert;
Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Dirk de Kort, Martine Fournier;
Mathias De Clercq, Marino Keulen;
Renaat Landuyt, Joris Vandenbroucke;
Björn Rzoska.

Plaatsvervangers:

Koen Daniëls, Jos Lantmeeters, Lorin Parys, Ludo Van Campenhout, Jan Van Esbroeck,
Herman Wynants;
An Christiaens, Jenne De Potter, Cindy Franssen, Orry Van de Wauwer;
Emmily Talpe, Daniëlle Vanwesenbeeck;
Yasmine Kherbache, Bert Moyaers;
Ingrid Pira.

Toegevoegde leden:

Anke Van dermeersch.

Documenten in het dossier:

1418 (2017-2018) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

1. Toelichting door minister Ben Weyts.....	4
1.1. Situering en doelstelling.....	4
1.2. Inhoud van het ontwerp van decreet	5
1.3. Inhoud van het besluit van de Vlaamse Regering	5
2. Algemene en artikelsgewijze bespreking	5
2.1. Vragen en opmerkingen van de leden	5
2.2. Antwoorden van minister Ben Weyts	8
2.3. Replieken.....	8
3. Artikelsgewijze stemming en stemming over het geheel.....	9
Gebruikte afkortingen.....	10
Bijlage: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken besprak op 1 februari 2018 het ontwerp van decreet houdende het terugkommoment in het kader van de rijopleiding categorie B. Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, maakte bij de toelichting van het ontwerp van decreet gebruik van een powerpointpresentatie. Deze is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting door minister Ben Weyts

1.1. Situering en doelstelling

Minister *Ben Weyts* legt eerst uit welk probleem hij wil aanpakken met het voorliggende ontwerp van decreet. Hij toont een grafiek met daarop een overzicht van het aantal doden en zwaargewonden in het verkeer per 100.000 inwoners, onderverdeeld naar leeftijd en geslacht. De grafiek toont een enorme piek vanaf de leeftijd van achttien jaar en dus de jonge chauffeurs. Zij zijn oververtegenwoordigd in de ongevalstatistieken. Het basisprincipe is dat het dodental naar omlaag moet. Dat impliceert voor de minister dat de lat van de rijopleiding hoger moet gelegd worden. De hervorming van de rijopleiding bestaat uit drie luiken. Ten eerste is er een aangepaste examinering: beperking van het aantal talen, zwaardere bestraffing van zware fouten bij het theoretisch examen, extra manoeuvres voor het praktijkexamen enzovoort. Ten tweede werd de minimumduur van de rijopleiding verlengd: van minimum drie naar negen maanden maar met behoud van de zogenaamde vrije begeleiding (mits opleiding van drie uur voor de begeleider). Ten derde is er als sluitstuk het voorliggende terugkommoment.

De kostprijs voor het terugkommoment die geschat wordt op 100 euro leidt tot discussies. De minister verwijst echter naar de huidige totale kostprijs voor een rijopleiding via de vrije begeleiding die 174 euro (geïndexeerd ongeveer 179 euro) kost, wat een van de goedkoopste is van Europa (zie tabel in powerpointpresentatie).

Het terugkommoment plant de minister zes à negen maanden na het behalen van het rijbewijs. Er werd vastgesteld dat beginnende chauffeurs vaak hun rijkwaliteiten overschatten en de risico's onderschatten met als gevolg heel wat ongevallen. Het terugkommoment heeft zijn nut bewezen in Finland en Oostenrijk met minder ongevallen. Wel is het zo dat er nog verschillen zijn, met bijvoorbeeld meerdere terugkommomenten in Oostenrijk. Dat heeft ook gevolgen voor de kostprijs.

De verwachtingen voor een goede chauffeur kunnen opgedeeld worden in een GDE-matrix (zie tabel in powerpointpresentatie). Die maakt een onderscheid tussen zogenaamde 'lagere-ordevaardigheden' en 'hogere-ordevaardigheden'. Onder de laatste categorie vallen bijvoorbeeld groepsdruk, attitude, vermoeidheid enzovoort die moeilijk aan bod kunnen komen in de basisrijopleiding maar wel bij het terugkommoment.

Hiervoor is een decretale basis nodig omdat de Wegverkeerswet geen afdoende juridische kapstok biedt. De Vlaamse Regering wil daarbij het terugkommoment afdwingbaar maken. Het is echter niet mogelijk om er een toekenningsvoorwaarde van te maken voor het behalen van het rijbewijs, noch kan het rijbewijs worden ingetrokken indien het terugkommoment niet wordt gevolgd. Daarvoor is immers de federale overheid bevoegd. Daarom wordt er een boete opgelegd indien men het terugkommoment niet volgt.

1.2. Inhoud van het ontwerp van decreet

Volgens het basisbeginsel wordt in het voorliggende ontwerp van decreet alleen het strikt noodzakelijke kader opgenomen. De uitwerking ervan gebeurt door een besluit van de Vlaamse Regering. Dat laat ook meer ruimte voor een soepele aanpassing indien dat nodig blijkt uit bijvoorbeeld een evaluatie van de rijopleiding door het Vlaams Huis voor de Verkeersveiligheid.

Artikel 2 definieert onder meer het terugkommoment. Artikelen 3, 4 en 13 bepalen op wie het decreet van toepassing is. Er wordt ook een timing vooropgesteld, namelijk de start van de opleiding na 1 oktober 2017, zijnde de start van de vernieuwde rijopleiding. In de praktijk betekent dit dat het terugkommoment zal gelden vanaf 1 juli 2018, zijnde voor de personen die geslaagd zijn voor hun theoretisch rijexamen na 30 september 2017.

Het terugkommoment is verplicht (artikel 4) op straffe van een boete. Het is ook betalend (artikel 5). De vooropgestelde 100 euro zal wellicht niet volstaan. In dat geval voorziet de minister middelen om dit bij te passen. Artikel 6 bepaalt dat de Vlaamse Regering de instellingen erkent die het terugkommoment organiseren en deze kunnen ook gesubsidieerd worden (artikel 7). Hij hoopt op een maximumprijs van 120 euro.

Artikelen 8 tot 12 behandelen de handhaving. Het rijbewijs vervallen verklaren bij het niet-volgen van het terugkommoment is niet mogelijk omdat de federale overheid hiervoor bevoegd is. De tweede beste oplossing is het instellen van een boetesysteem. De boete bedraagt 50 tot 500 euro (te vermenigvuldigen met factor 8) en kan administratief worden gehandhaafd door het Departement MOW. De hoogte van de boete is gelijk aan de boete voor het oneigenlijk bekomen van het rijbewijs.

1.3. Inhoud van het besluit van de Vlaamse Regering

In het besluit van de Vlaamse Regering zal onder meer de inhoud van het terugkommoment worden bepaald. Dat vormt nog voorwerp van gesprek maar minister Weyts denkt aan drie luiken: oefeningen op extreme weers- en verkeersomstandigheden op een gesloten terrein (bijvoorbeeld noodstop op een glad wegdek); een oefening in de open ruimte; en een gesprek waarbij de beginnende chauffeurs onderling ervaringen uitwisselen met duiding door begeleiders. Verder worden in het besluit van de Vlaamse Regering onder meer bepaald: de prijs van het terugkommoment, het subsidiebedrag per deelnemer en de voorwaarden voor de erkende lesgevers.

2. Algemene en artikelsgewijze bespreking

2.1. Vragen en opmerkingen van de leden

2.1.1. *Tussenkomst van Björn Rzoska*

Björn Rzoska vindt het terugkommoment een belangrijke vernieuwing binnen de rijopleiding. Hij verwijst naar de getuigenis van een expert uit Oostenrijk hierover.¹ Het voorstel is onderbouwd wat blijkt uit de memorie van toelichting en de reguleringssimpactanalyse.

¹ Uiteenzetting van de Oostenrijkse verkeerspsycholoog Gregor Bartl (op de Middag van de Verkeersveiligheid van het BIVV op 23 juni 2016 in het Vlaams Parlement).

Is de prijs de reden dat er maar voor één terugkommoment wordt gekozen, in plaats van meerdere zoals in Oostenrijk? In de reguleringssimpactanalyse waren meerdere terugkommomenten ook een optie.

De termijn waarbinnen het terugkommoment moet worden gevolgd, moet nog duidelijker worden vastgelegd door de Vlaamse Regering maar zou zich situeren tussen zes à negen maanden en maximum twee jaar na het afleveren van het rijbewijs. Ook de inhoud moet nog verder bij besluit worden bepaald. De spreker leest in het advies van de MORA dat er een werkgroep zich hierover buigt en dat men al ver gevorderd is over de concrete aanpak. Hij zal het ontwerp van decreet steunen maar heeft het als parlementslid moeilijk met de inhoudelijke invulling achteraf door de Vlaamse Regering.

De geplande evaluatie bekijkt best ook of het terugkommoment niet robuuster mag en of eventueel zelfs een tweede terugkommoment niet nodig is. Hij vindt het belangrijk dat jonge chauffeurs op een goede manier met de auto leren rijden. Hij heeft zelf het vormingsmoment van drie uur voor de begeleiders van kandidaat-bestuurders gevolgd, en beveelt dit aan iedereen aan.

2.1.2. *Tussenkoms van Mathias De Clercq*

Mathias De Clercq heeft een eerder technische opmerking. Het hoofdstuk Handhaving is deels gebaseerd op de federale wetgeving. In de Commissie voor de Infrastructuur, het Verkeer en de Overheidsbedrijven van de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers is echter op 24 januari 2018 een wetsontwerp ter verbetering van de verkeersveiligheid eenparig aangenomen (*Parl.St.* Kamer 2017-18, nr. 2868/1-4). Daarbij wordt de verjaringstermijn voor de meeste verkeersovertredingen opgetrokken van één jaar naar twee jaar. Is de minister hiervan op de hoogte? Een afstemming van de termijnen lijkt hem aangewezen.

Verder vindt hij het ontwerp van decreet positief en een stap vooruit.

2.1.3. *Tussenkoms van Lorin Parys*

Lorin Parys stelt vast dat het ontwerp van decreet het sluitstuk is van het stappenplan van minister Weyts om iets te doen aan de zogenaamde schande van de 400. De cijfers van het aantal dodelijke verkeersslachtoffers van de voorbije twee jaar tonen het positief resultaat aan op het terrein. Hij zal het ontwerp van decreet steunen.

Hoe worden de rij scholen voorbereid op deze extra taak? Wie kan nog een terugkommoment organiseren?

Op basis van welke parameters zal het terugkommoment worden geëvalueerd? Hoe kan worden nagegaan of een dalend aantal verkeersslachtoffers te danken is aan het terugkommoment of de gewijzigde basisrijopleiding of de andere examinering?

De subsidiëring zal in het besluit van de Vlaamse Regering worden geregeld? Hoe groot zou die zijn?

2.1.4. *Tussenkoms van Lode Ceysens*

Lode Ceysens zegt dat verkeersongevallen de grootste doodsoorzaak zijn in de leeftijdscategorie 15 tot 24 jaar. Dat is onaanvaardbaar. Hij is tevreden met de genomen stappen voor een verbeterde rijopleiding met als sluitstuk het terugkommoment. Hij was ook onder de indruk van de geboekte resultaten in Oostenrijk.

Het is belangrijk dat chauffeurs zich tijdens het terugkommoment bewust worden van hun beperkingen als chauffeur en van de effecten van bijvoorbeeld alcohol en overdreven snelheid.

Het voorliggende ontwerp van decreet biedt een zeer ruim kader en is nog vaag over de vertaling van de doelstellingen in het terugkommoment. Daarom wenst hij nog een aantal vragen te stellen over de inhoud. Een noodstop op een glad wegdek zou deel uitmaken van het terugkommoment. Destijds was de minister echter van mening dat antislipcursussen een vals gevoel van veiligheid kunnen geven. Zelf heeft zo'n cursus hem geconfronteerd met de beperkingen van een autochauffeur en de gevaren van overdreven snelheid. Terzijde meldt hij dat hij een uitnodiging ontving om met de commissie een dergelijke cursus te volgen in het kader van een werkbezoek.

Wat als op het terugkommoment blijkt dat de rijvaardigheden waarover men zou moeten beschikken op basis van het afgeleverde rijbewijs onvoldoende blijken? Kan er dan worden ingegrepen?

Wie zal informeren over de verplichting om het terugkommoment te volgen en op welke manier? Wie registreert of het terugkommoment werd gevolgd of niet? Wordt het terugkommoment geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd? Een EHBO-cursus blijkt te uitgebreid te zijn om aan bod te laten komen in een terugkommoment. Maar is het een optie om leren reanimeren op te nemen?

2.1.5. *Tussenkomst van Joris Vandenbroucke*

Joris Vandenbroucke vindt het terugkommoment een zeer goede maatregel. De getoonde grafiek over het aantal verkeersslachtoffers op jonge leeftijd is alleszeggend, net zoals het effect van een dergelijke maatregel in bijvoorbeeld Oostenrijk. Hij is dan ook nieuwsgierig naar het effect in Vlaanderen. De evaluatie ligt nog niet vast maar hij vraagt dit snel ter hand te nemen om tijdig te kunnen bijsturen indien nodig.

Wat de prijs betreft, toont de tabel aan dat een rijbewijs halen in Vlaanderen via het systeem van vrije begeleiding niet overdreven duur is. Via de rijsschool zitten we eerder in de duurdere categorie. Hij sluit zich aan bij de opmerking van de MORA dat het vreemd is om eerst een richtprijs vast te leggen, en pas dan te bepalen wat de inhoud zal zijn van het terugkommoment.

Eerder dan te focussen op de prijs van een rijbewijs, zet hij liever in op een mobiliteitsbeleid dat ervoor zorgt dat een rijbewijs niet noodzakelijk is maar dat men zich op andere manieren vlot kan verplaatsen in Vlaanderen.

2.1.6. *Tussenkomst van Karin Brouwers*

Karin Brouwers wil als lid van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media het standpunt van de Vlaamse Jeugdraad onder de aandacht brengen. Hij staat achter het terugkommoment omdat hij voorstander is van een kwaliteitsvolle rijopleiding en veiliger verkeer. Maar de Vlaamse Jeugdraad benadrukt wel dat 100 euro voor sommige jongeren een aanzienlijk bedrag is. 10,3 procent van de Vlamingen leeft in armoede. Voor 18- tot 24-jarigen is dat ongeveer 12 procent. Zij vraagt of er geen sociale correcties mogelijk zijn. De Vlaamse Jeugdraad vraagt ook dat de jongeren tijdig worden geïnformeerd.

Tot slot wijst Karin Brouwers op het probleem van jongeren in instellingen die achttien jaar worden en werk willen zoeken maar geen ouders hebben die hen kunnen leren auto rijden via het systeem van vrije begeleiding. Vrijwilligers

hiervoor zijn steeds moeilijker te vinden. Ze vraagt om hierover na te denken bij de evaluatie.

2.2. Antwoorden van minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* verduidelijkt dat het terugkommoment geen opfrissingscursus is of een herhaling van de leerstof die gekend moet zijn om het rijbewijs te halen. Dat hij heeft gezegd dat een slipcursus geen onderdeel zal zijn, is logisch omdat een tijdsbestek van vier uur hiervoor te beperkt is. Hetzelfde geldt voor het opnemen van een EHBO-cursus. Zo zou men de illusie creëren dat men EHBO-vaardigheden heeft verworven wat onmogelijk is op zo'n korte tijd. Wel zullen de basisprincipes over hoe men moet handelen – en wat men niet mag doen – in het geval van een ongeval worden opgenomen in het terugkommoment.

De idee van meerdere terugkommomenten lag nooit op tafel. De minister wacht de evaluatie af van de volledig hervormde rijopleiding. Dat is pas zinvol nadat het terugkommoment minstens een jaar in voege is. De aanbesteding voor de evaluatie door een externe instantie wordt opgesteld.

De minister vindt de delegatie aan de Vlaamse Regering niet zo verregaand. Het biedt de mogelijkheid tot snelle aanpassingen. De verjaringstermijn wordt federaal vastgelegd.

Het opleidingsmoment kan georganiseerd worden door erkende rijinstellingen. Dat zullen in de praktijk vooral de rij scholen zijn omdat zij voldoen aan vereisten zoals het beschikken over een afgesloten terrein, gediplomeerde lesgevers enzovoort.

De minister gaat uit van een maximum totaalbedrag van 120 euro voor het terugkommoment. Hij schat het aantal deelnemers per jaar op 75.000 tot 80.000. Met een subsidie van 20 euro per terugkommoment betekent dit 1,6 miljoen euro. Dat de richtprijs eerst werd vastgelegd, heeft te maken met de inschatting dat de discussie in eerste instantie over de kostprijs zou gaan. Hij geeft toe dat het ook anders had gekund: eerst de inhoud vastleggen en dan de prijs bepalen maar ook dat zou discussies hebben opgeleverd.

2.3. Replieken

Mathias De Clercq wijst op de memorie van toelichting van het ontwerp van decreet, meer bepaald de verduidelijking bij artikel 8. Daar staat: "De strafmaat en de verjaringstermijn van het misdrijf zijn geïnspireerd op de strafmaat en de verjaringstermijn van de misdrijven waarnaar wordt verwezen in artikel 30, §2, van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer.". In artikel 8 van het ontwerp van decreet staat in de tweede alinea: "De strafverdring die het gevolg is van dit misdrijf, verjaart één jaar na de dag waarop het misdrijf is begaan (...)". Begin februari zal de plenaire vergadering van de Kamer van Volksvertegenwoordigers bepalen dat deze termijn op twee jaar wordt gebracht. Dit is dus technisch niet juist.

De *voorzitter* zegt dat dit kan worden nagekeken en eventueel worden rechtgezet met een amendement.

Lode Ceysens beaamt dat een volledige slipcursus te uitgebreid is voor het terugkommoment. De noodstop op een glad wegdek is een stap in de goede richting. Het belangrijkste voor hem is dat een bestuurder gewaar wordt dat hij heel snel de controle over het stuur kan verliezen.

Hij vraagt zich af of de minister – eerder dan als facilitator omdat hij niet bevoegd hiervoor is – een gesprek kan hebben met de verzekeringssector over een financiële tegemoetkoming. Ook die heeft belang bij rijvaardige chauffeurs.

Minister *Ben Weyts* zegt dat het exact de bedoeling is om chauffeurs hun beperkingen te leren kennen en doen ervaren dat ze hun wagen niet altijd onder controle hebben.

De kostprijs van het terugkommoment kwam ook aan bod via de armoedetoets.

3. Artikelsgewijze stemming en stemming over het geheel

De artikelen 1 tot en met 13 en het geheel van het ontwerp van decreet houdende het terugkommoment in het kader van de rijopleiding categorie B, worden eenparig aangenomen met 12 stemmen.

Lies JANS,
voorzitter

Paul VAN MIERT
Björn RZOSKA,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BIVV	Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid
EHBO	eerste hulp bij ongelukken / eerste hulp bij ongevallen
GDE	Goals for Driver Education
MORA	Mobiliteitsraad van Vlaanderen
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)